Il-kontenut ipprovdut minn
Portugall

Id-drittijiet tal-minorenni fil-proċeduri tal-qorti

Portugall

1. Il-kapaċità legali tal-minuri

Skont il-Kodiċi Ċivili (*Código Civil*), il-minuri, jiġifieri l-persuni li jkunu għadhom m'għalqux it-18-il sena, bħala regola, m'għandhomx kapaċità ġuridika. Il-kapaċità tal-minuri tista' tinkiseb permezz tar-responsabbiltà tal-ġenituri kif ukoll permezz tat-tutela. Dawn huma forom ta' rappreżentanza legali fejn xi ħadd jaġixxi f'isem u fl-interess tal-minuri.

Il-minuri taħt it-18-il sena, bħala regola wkoll, m'għandhomx kapaċità ġuridika. Huma jistgħu jkunu rrappreżentati fil-qorti mir-rappreżentanti tagħhom, ħlief fir-rigward ta' atti li jistgħu jwettqu personalment u b'mod liberu. Il-minuri li r-responsabbiltajiet tal-ġenituri tagħhom huma kondiviżi miż-żewġ ġenituri għandhom ikunu rrappreżentati fil-qorti mill-ġenituri tagħhom, u jkun meħtieġ il-kunsens taż-żewġ ġenituri biex tinfetaħ kawża.

Il-konsegwenzi għat-tfal u ż-żgħażagħ li jwettqu atti meqjusa bħala reat skont il-liġi kriminali jqisu l-kategoriji tal-età, li jiddependu fuq l-applikazzjoni ta' skemi legali differenti. Għalhekk, jekk tali atti jitwettqu:

- minn persuni taħt it-12-il sena, tapplika l-iskema skont il-Liġi dwar il-Protezzjoni tat-Tfal u ż-Żgħażagħ fil-Periklu (*Lei de Proteção de Crianças e Jovens em Perigo*) (il-Liġi Nru 147/99 tal-1 ta' Settembru 1999), liġi b'finijiet ta' protezzjoni biss;
- minn persuni bejn it-12 u s-16-il sena, tapplika l-Liġi dwar it-Tutela Edukattiva (*Lei Tutelar Educativa*) (il-Liġi Nru 166/99 tal-14 ta' Settembru 1999). Skont din il-liġi, jiġu implimentati miżuri protettivi u edukattivi biex il-minuri jiġu mgħallma dwar l-applikazzjoni tal-liġi u l-integrazzjoni tagħhom fil-ħajja komunitarja b'mod dinjituż u responsabbli;
- minn persuni li għandhom aktar minn 16-il sena, tali persuni huma kriminalment responsabbli u jistgħu jkunu suġġetti għal penali, bir-responsabbiltà kriminali vvalutata skont il-Kodiċi tal-Proċedura Kriminali (*Código do Processo penali*). Iż-żgħażagħ bejn is-16 u l-21 sena huma suġġetti għal skema kriminali speċjali prevista fid-Digriet Liġi Nru 401/82 tat-23 ta' Settembru 1982.

2. Aċċess għal proċeduri xierqa

L-istruttura ġudizzjarja Portugiża tinkludi qrati speċjalizzati għal minuri li jittrattaw materji bħar-regolamentazzjoni tar-responsabbiltajiet tal-ġenituri, l-obbligi ta' manteniment, l-adozzjoni, l-applikazzjoni ta' miżuri protettivi, u materji oħra. Il-kawżi dwar l-ażil, l-immigrazzjoni u r-refuġjati li jinvolvu minuri jiġu eżaminati mill-qrati amministrattivi.

Il-punti 3 u 4 huma eżempji ta' adattamenti tal-proċedimenti tal-qorti li jinvolvu minuri. Eżempju ieħor huwa l-emendi għall-Kodiċi tal-Proċedura Kriminali li jirriżultaw mit-traspożizzjoni tad-Direttiva (UE) 2016/800:

- fi proċedimenti li jikkonċernaw it-traffikar tal-bnedmin jew reati kontra l-libertà sesswali u l-awtodeterminazzjoni, l-atti proċedurali li jinvolvu minuri, inklużi s-seduti, ġeneralment ma jkunux miftuħa għall-pubbliku;
- il-konsultazzjoni ta' proċessi tal-kawża li fihom l-imputat ikun minuri, minn persuna li ma tkunx parti fil-

proċedimenti hija pprojbita, irrispettivament mill-interess leġittimu ta’ dik il-persuna;
- il-minuri akkużat għandu d-dritt li jkun akkumpanjat matul il-proċedimenti mid-detenturi tar-responsabbiltà tal-ġenituri, mir-rappreżentant legali tiegħu jew minn tutur *de facto*, jew, jekk dawn il-persuni ma jkunux jistgħu jiġu kkuntattjati, jew jekk ċirkostanzi speċjali fl-interess tal-minuri jew il-ħtiġijiet tal-proċedimenti jirrikjedu dan, u biss sakemm tali ċirkostanzi jippersistu, minn persuna xierqa oħra magħżula mill-minuri u aċċettata mill-awtorità ġudizzjarja kompetenti.

3. Il-liġijiet u l-miżuri biex jitnaqqsu t-termini f’kawżi li jinvolvu minuri

F’materji ċivili:

- l-ipproċessar legali tal-proċedura ta’ adozzjoni jkun urġenti (l-Artikolu 32 tal-Liġi Nru 143/2015 tat-8 ta’ Settembru 2015);
- skont il-Qafas legali dwar il-Proċedimenti ta’ Tutela Ċivili (*Regime Geral do Processo Tutelar Cível*) (approvat bil-Liġi Nru 141/2015 tat-8 ta’ Settembru 2015) *i),* il-proċedimenti ta’ tutela ċivili li d-dewmien tagħhom jista’ jaffettwa b’mod negattiv l-interessi tal-minuri għandhom ikomplu jitwettqu matul il-btajjel tal-qorti; *ii)* ordnijiet meqjusa urġenti għandhom jinħarġu fi żmien jumejn; *iii)* jekk tiġi imposta miżura ta’ restrizzjoni jew sanzjoni anċillari li tipprojbixxi l-kuntatt bejn il-ġenituri, jew jekk id-drittijiet u s-sikurezza tal-vittmi tal-vjolenza domestika u ta’ forom oħra ta’ vjolenza fil-familja, bħall-abbuż fiżiku jew sesswali tal-minuri, ikunu f’riskju serju, l-Uffiċċju tal-Prosekutur Pubbliku għandu jitlob ir-regolamentazzjoni jew il-modifika tar-regolament li jirregola l-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri tal-minuri, fi żmien 48 siegħa minn meta jsir jaf bis-sitwazzjoni; *iv)* is-seduta u l-proċess għandhom ikunu kontinwi u jistgħu jiġu interrotta biss għal raġunijiet ta’ forza maġġuri jew ta’ ħtieġa assoluta.

F’materji kriminali:

- skont il-Liġi dwar it-Tutela Edukattiva (il-Liġi Nru 166/99 tal-14 ta’ Settembru 1999), *i)* il-proċedimenti li jikkonċernaw minuri li jitqiegħed taħt kustodja protettiva f’istituzzjoni pubblika jew privata jew f’ċentru ta’ detenzjoni jew li jkun ġie detenut bil-għan li tinkiseb perizja dwar il-personalità tal-minuri għandhom ikomplu matul il-btajjel tal-qorti; *ii)* meta d-dewmien fil-proċedimenti jista’ jaffettwa b’mod negattiv lill-minuri, il-qorti għandha tiddeċiedi, permezz ta’ digriet motivat, li l-proċedimenti huma meqjusa urġenti u li għandhom jitwettqu matul il-btajjel tal-qorti; *iii)* meta tiġi applikata miżura ta’ detenzjoni, u din tiġi appellata, il-proċedimenti għandhom jitqiesu urġenti u jitwettqu matul il-btajjel tal-qorti; *iv)* ordnijiet meqjusa urġenti jridu jinħarġu fi żmien jumejn.

4. Mekkaniżmi u proċeduri speċifiċi għall-appoġġ u għall-aħjar interessi tal-minuri

Fi proċedimenti ġudizzjarji ċivili u f’materji relatati mar-regolamentazzjoni tal-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri, il-minuri jrid jinstema’ jekk ikollu aktar minn 12-il sena jew jekk ikun iżgħar u jkollu l-kapaċità li jifhem il-materji diskussi, b’kont meħud tal-età u l-maturità tal-minuri. Barra minn hekk, il-prinċipju tas-smigħ u tal-parteċipazzjoni tal-minuri huwa wieħed mill-prinċipji gwida tal-proċedura tat-tutela ċivili rregolata mill-Qafas Legali dwar il-Proċedimenti tat-Tutela Ċivili. L-Artikolu 5(1) ta’ dan il-qafas jipprevedi li “*il-minuri jistgħu jinstemgħu u l-opinjoni tagħhom għandha titqies mill-awtoritajiet ġudizzjarji meta jiġu biex jiddeterminaw l-aħjar interessi tal-minuri*”.

Jekk minuri jkun vittma ta’ reat, l-Istatut tal-Vittma (*Estatuto da Vítima*) (approvat bil-Liġi Nru 130/2015 tal-4 ta’ Settembru 2015 li tittrasponi d-Direttiva 2012/29/UE) jistabbilixxi, b’mod partikolari,

i) id-dritt tal-minuri li jinstema’ fi proċedimenti kriminali, u li jridu jitqiesu l-età u l-maturità tiegħu;

ii) il-ħatra obbligatorja ta’ avukat meta l-interessi tal-minuri u dawk tal-ġenituri tiegħu, tar-rappreżentant legali jew tat-tutur *de facto* tiegħu jkunu kunfliġġenti, u meta minuri b’maturità xierqa jitlob dan mill-qorti; u

iii) id-dikjarazzjonijiet tagħhom matul l-investigazzjonijiet kriminali jiġu rreġistrati b’mezzi awdjo jew awdjoviżivi sabiex ikunu jistgħu jintużaw bħala prova waqt il-proċess. Għal dan il-għan, id-dikjarazzjonijiet jittieħdu f’ambjent informali u privat biex jiġu żgurati, b’mod partikolari, l-ispontanjetà u s-sinċerità tat-tweġibiet.

Id-dritt tat-tfal li jipparteċipaw u jinstemgħu huwa stabbilit fil-Liġi dwar il-Protezzjoni tat-Tfal u ż-Żgħażagħ fil-

Periklu f'erba' tipi ta' dispożizzjonijiet:

a) dawk li jikkunsidraw tfal ta' 12-il sena jew aktar;

b) dawk li jirreferu għal tfal iżgħar minn 12-il sena

c) dawk li ma jirreferu għall-ebda età, u

d) dawk li jindikaw biss il-kriterju tal-maturità.

Wieħed mill-prinċipji ġenerali li jikkaratterizza l-proċedura tat-tutela prevista fil-Liġi dwar it-Tutela Edukattiva huwa dak tas-smigħ tat-tfal (l-Artikolu 47). Din il-liġi tistabbilixxi wkoll id-dritt tal-minuri li jipparteċipa fi kwalunkwe proċediment, anki jekk ikun taħt detenzjoni jew arrest; din il-parteċipazzjoni għandha ssir b'tali mod li l-minuri jħossu kemm jista' jkun liberu u komdu (l-Artikolu 45).

5. L-eżekuzzjoni ta' deċiżjonijiet li jirrigwardaw lill-minuri

Bħala regola, is-sentenzi mogħtija fi proċedimenti ċivili li jinvolvu lil minuri bħala atturi jew konvenuti jiġu eżegwiti bl-istess mod bħal dawk li jinvolvu adulti bħala atturi jew konvenuti taħt l-istess kundizzjonijiet.

Madankollu, hemm kwistjonijiet u ċirkostanzi li jiġġustifikaw l-eżistenza ta' qafas ġuridiku speċifiku. Għalhekk, fir-rigward tar-regolamentazzjoni tal-eżerċizzju tar-responsabbiltà tal-ġenituri, f'każijiet fejn ikun hemm riskju ta' nuqqas ta' konformità mad-deċiżjoni, l-imħallef jista' jordna li l-implimentazzjoni tal-arranġament stabbilit mis-servizzi tekniċi konsultattivi tiġi mmonitorjata għal perjodu ta' żmien stabbilit (il-Qafas Legali dwar il-Proċedimenti ta' Tutela Ċivili). Fil-każ tal-obbligi ta' manteniment, in-nuqqas ta' konformità mal-obbligu ta' ħlas tal-manteniment huwa punibbli bil-liġi, għalkemm rikors huwa meħtieġ biex jitressqu proċedimenti kriminali (l-Artikolu 250 tal-Kodiċi Kriminali (*Código Penal*)).

Skont il-liġi kriminali, it-tliet miżuri kawtelatorji previsti fil-Liġi dwar it-Tutela Edukattiva (ir-ritorn tal-minuri lill-ġenituri, ir-rappreżentant legali, il-familja tar-rispett, it-tutur *de facto* jew persuna xierqa oħra, b'obbligi imposti fuq il-minuri; l-arrest tal-minuri f'istituzzjoni pubblika jew privata; u l-arrest tal-minuri f'ċentru ta' detenzjoni), *ex officio* jew fuq talba, jiġu ssostitwiti jekk l-imħallef jikkonkludi li l-miżura applikata ma tilħaqx l-għanijiet maħsuba. Fi kwalunkwe każ, dawn jiġu rrieżaminati mill-qorti *ex officio* kull xahrejn.

Fid-deċiżjoni tagħha, il-qorti taħtar il-korp responsabbli għall-monitoraġġ u l-iżgurar tal-eżekuzzjoni tal-miżura applikata. Ħlief f'kawżi fejn il-liġi tiddetermina l-korp responsabbli għall-monitoraġġ u l-iżgurar tal-implimentazzjoni tal-miżura, il-qorti tista' tafda l-eżekuzzjoni tal-miżura lil servizz pubbliku, istituzzjoni tal-assistenza soċjali, organizzazzjoni nongovernattiva, assoċjazzjoni, klabb sportiv jew kwalunkwe entità jew persuna pubblika jew privata oħra li hi tqis xierqa. Il-korp maħtur irid jinforma lill-qorti, skont il-kundizzjonijiet u fl-intervalli stipulati mil-liġi jew, fejn il-liġi hija siekta, fl-intervalli stabbiliti mill-qorti, dwar l-eżekuzzjoni tal-miżura applikata u dwar il-progress tal-proċess edukattiv tal-minuri, u ta' kwalunkwe ċirkostanza li tista' tiġġustifika rieżami tal-miżuri.

6. Adozzjoni

L-adozzjoni hija forma ta' stabbiliment ta' relazzjoni ta' parentela bejn wild li ma jkollux familja u persuna jew koppja u trid tiġi deċiża b'sentenza. Id-deċiżjoni tal-qorti dwar l-adozzjoni tingħata biss meta jkun hemm raġunijiet leġittimi għall-adozzjoni; id-deċiżjoni ġġib benefiċċji reali għall-minuri; ma timponix sagrifiċċji inġusti fuq it-tfal l-oħra ta' min jadotta, u jkun hemm aspettattiva raġonevoli li r-rabta bejn min jadotta u l-minuri jew il-persuna żagħżugħa tkun l-istess bħal dik tal-parentela.

Bis-sentenza tal-adozzjoni, il-minuri jew il-persuna żagħżugħa adottata:

- tikseb l-istatus ta' wild ta' min jadotta għall-finijiet legali kollha, bl-istess drittijiet u obbligi bħal dawk li jirriżultaw minn relazzjoni ta' parentela naturali, u ssir parti mill-familja tal-ġenitur jew ġenituri adottivi;
- ir-relazzjonijiet tal-familja u l-kuntatt mal-familja bijoloġika jieqfu, ħlief f'każijiet previsti mil-liġi, b'mod partikolari mal-aħwa bijoloġiċi, jekk il-ġenituri adottivi jagħtu l-kunsens tagħhom u meta jkun fl-aħjar interess tal-wild adottat li jinżamm kuntatt bħal dan;
- ma tibqax tuża l-kunjom oriġinali tagħha u tikseb il-kunjom tal-ġenitur jew ġenituri adottivi;

- tista’ tibdel isimha, fuq talba tal-ġenitur jew ġenituri adottivi u jekk il-qorti tqis li dan ikun fl-aħjar interess tagħha u jiffaċilita l-integrazzjoni fil-familja.

Skont il-Kodiċi Ċivili, il-persuni li ġejjin jistgħu jadottaw minuri:

- żewġ persuni (anki jekk tal-istess sess), li jkollhom 25 sena jew aktar, li jkunu ilhom miżżewġin għal aktar minn erba’ snin (inkluż iż-żmien imqatta’ bħala sħab mhux miżżewġa immedjatament qabel iż-żwieġ), sakemm ma jkunux legalment separati;
- persuna li għandha 30 sena jew aktar, jew li għandha aktar minn 25 sena jekk il-persuna li tkun se tiġi adottata tkun il-wild tal-konjuġi tagħha.

Ta’ min jinnota li, bħala regola:

- il-ġenitur adottiv m’għandux ikollu aktar minn 60 sena fiż-żmien meta l-minuri jew il-persuna żagħżugħa tiġi fdata lilha formalment għall-adozzjoni;
- mill-età ta’ 50 sena, id-differenza fl-età bejn il-ġenitur adottiv u min jiġi adottat m’għandhiex tkun ta’ aktar minn 50 sena, sakemm ma jkunx hemm raġunijiet serji biex dan isir u l-interessi ta’ min jiġi adottat jiġġustifikaw dan (eż. min jiġi adottat ikun ħu/oħt tfal adottati oħrajn u d-differenza ta’ 50 sena fl-età tapplika biss għal min se jiġi adottat).

Min ikollu aktar minn 12-il sena u jiġi adottat, irid jagħti l-kunsens tiegħu għall-adozzjoni. Min jiġi adottat irid jinstema’ mill-imħallef fil-preżenza tal-prosekutur pubbliku, taħt il-kundizzjonijiet u skont ir-regoli stabbiliti għas-smigħ tat-tfal fi proċedimenti ta’ tutela ċivili.

Skont il-Liġi Nru 143/2015 tat-8 ta’ Settembru 2015, min jiġi adottat u jkollu inqas minn 16-il sena ma jistax jitlob aċċess għal informazzjoni dwar l-oriġini tiegħu. Wara li jagħlaq 16-il sena, min jiġi adottat jista’ jitlob tali aċċess b’mod espliċitu; madankollu, sakemm jagħlaq it-18-il sena, dejjem ikun meħtieġ il-kunsens tal-ġenituri adottivi jew tar-rappreżentant legali. Jekk it-talba għall-aċċess għall-informazzjoni ssir abbażi ta’ raġunijiet serji, b’mod partikolari jekk is-saħħa tal-minuri adottat tkun f’riskju, il-qorti tista’, fuq talba tal-ġenituri jew tal-Uffiċċju tal-Prosekutur Pubbliku, tawtorizza l-aċċess għal informazzjoni dwar l-istorja personali tal-minuri adottat.

Il-Liġi Nru 143/2015 tat-8 ta’ Settembru 2015 tirregola l-proċeduri ta’ adozzjoni nazzjonali u internazzjonali u l-intervent tal-awtoritajiet kompetenti f’dawn il-proċeduri.

L-aħħar aġġornament: 07/04/2024

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali hija ġestita mill-Istat Membru rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidhirx fit-traduzzjonijiet. Il-Kummissjoni Ewropea ma taċċettax responsabbilta jew kwalunkwe tip ta' tort fir-rigward ta' kull informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.